

mgr Krystian Przybylski

Streszczenie rozprawy pt. *Dyskurs kulturowy w języku filmowym rumuńskiej nowej fali w perspektywie zjawiska miorytyczności*

Zjawisko nowej fali w rumuńskiej kinematografii przybliżyło światu na początku XXI wieku heterogeniczną kulturę nieco zapomnianego, a interesującego, pełnego kontrastów i sprzeczności, osadzonego pomiędzy Wschodem a Zachodem kraju na peryferiach Europy. Istnienie symbolicznej i stylistycznej matrycy, związanej z charakterystycznym dla tego obszaru pejzażem wznoszącej się i opadającej połoniny, poprzez rytmiczne falowanie odzwierciedlającej jakoby pełen skrajności rumuński rys duchowy, postulował rumuński filozof kultury, Lucian Blaga. Jako kategorię wyjaśniającą zaproponował – nawiązując do ikonicznego tekstu rumuńskiej kultury, ballady *Miorița* – „przestrzeń miorytyczną”, nieświadomy horyzont przestrzenny. Intuicje Blagi zreferował z kolei szczegółowo badacz mitów i religioznawca, Mircea Eliade. Na wzór wywołanej niegdyś teorią Blagi intelektualnej debaty i wykształcenia się dwóch głównych przeciwstawnych nurtów interpretacji wydzwięku ballady – fatalistycznej oraz afirmacyjnej, trwa dyskurs dotyczący możliwości wpływu owej stylistycznej matrycy na artystyczne dokonania twórców nowego kina rumuńskiego. Ambicją nowofalowych reżyserów jest bowiem stworzyć kino pełniące rolę istotnej wypowiedzi dotyczącej historii ich kraju, narodu, tradycji, kultury, statusu społecznego, sytuacji politycznej, w taki jednak sposób, by przywoływane toposy, figury i motywy widzieć w świetle egzystencji mieszkańców zmagającej się wciąż z postkomunistycznym widmem współczesnej Rumunii. Stąd upodobanie rumuńskich twórców do obserwacyjnego stylu filmowania, oszczędnego języka realizmu czy bliskiego codzienności formalnego i inscenizacyjnego minimalizmu.

Uwzględniająca taką optykę sytuacja badawcza skłoniła do dokonania – popartego selekcją licznych tematycznych publikacji – wyboru czterech analizowanych twórców, najczęściej wskazywanych jako pionierzy i główni przedstawiciele rumuńskiej nowej fali: Cristiego Puiu, Cristiana Mungiu, Radu Munteana i Corneliu Porumboiu. W rozprawie zbadany i przeanalizowany został dorobek reżyserów zwłaszcza w postaci filmów powstałych w kluczowym dla tego nurtu okresie piętnastu lat, pomiędzy rokiem 2001 a 2016. Miorytyczny klucz interpretacyjny skłonił do pogłębionej analizy – tematycznej oraz estetycznej – wybranych dzieł pod kątem przejawów symbolicznej i stylistycznej matrycy, obecnych zwłaszcza poprzez takie figury i motywy jak motyw śmierci, motyw inicjacji, motyw wędrowności, motyw zdrady i ofiary czy figura matki i ojca. Uwagę przyciągnęła też szczególnie ważna kwestia zastosowanych narzędzi języka filmowego i estetycznych rozwiązań, takich jak inscenizacja i struktura dzieła.

Ustalenie i wskazanie wspólnych kodów i motywów pozwalających na uznanie miorytycznej perspektywy za jeden z poręcznych kluczy interpretacyjnych rumuńskiej nowofalowej twórczości filmowej – zanurzonej w lokalności, a zarazem w uniwersalności – stanowi główny przedmiot badań i wniosków dysertacji.